

Niels van Driel

Israël, een wereld apart

Predikant-hebraïcus Piet van Midden publiceert het ene boek na het andere. Ook zijn nieuwe boek over Israël is de moeite waard. De schrijver verklaart de hierboven genoemde hoofdtitel niet, de grimmige ondertitel *Een geschiedenis op leven en dood* maakt hij des te duidelijker.

Van dit boek valt veel goeds te zeggen, maar in het begin maakt Van Midden diverse onnavolgbare keuzes. Zo laat hij Israëls geschiedenis beginnen met de intocht in Kanaän. De roeping van Abraham komt pas op blz. 40 zijdelings aan bod. Even weinig overtuigend is de kadertekst over de Samaritanen, die volgens de auteur geen mengvolk mogen heten (31-32). Dat de ark werd ingezet in de heilige oorlog is een feit, maar voor de stelling dat dit 'vooral' de functie was, zijn de gegevens veel te schaars (22). Het schrijven van de geschiedenis van oud-Israël noemt Van Midden een waagstuk. Zelf heeft hij niet de pretentie 'de enige algemeen geldende opvatting te bieden' (21). Aanbevelenswaardiger vind ik voor oud-Israël *A Biblical History of Israel* (2015) van Provan, Long en Longman.

Noodzaak

De vraagtekens verdwijnen bij het verder lezen. Van Middens kracht ligt in onderhoudend geschreven, informatieve teksten vol anekdotes. De beknoptheid is ook een pluspunt, al hadden de overgangen hier en daar wel wat minder springerig gemogen. Van Midden behandelt allerlei aspecten van Israël: natuur, geografie, bevolking, religieuze richtingen, economie – en vooral veel geschiedenis.

De auteur signaleert vooraf zelf dat zijn boek vanuit een zekere sympathie voor Israël is geschreven. Na eeuwen van diaspora, antisemitisme, rechtsongelijkheid, pogroms en uiteindelijk de Holocaust is Van Midden van mening dat de staat Israël er moest komen – en nog altijd hoogstnoodzakelijk is.

Veroordeeld tot oorlog

Sympathie voor Israël betekent voor Van Midden niet dat hij zijn ogen sluit voor de interne verdeeldheid en verrechtsing in dat land. Een open oog heeft hij ook voor gewone Palestijnen, die van hun leiders weinig goeds hebben te verwachten. De verhoudingen tussen Palestijnen en Joden zijn duurzaam ontwricht. Van Midden ziet de internationale gemeenschap als medeverantwoordelijk voor het conflict tussen Israël en Palestijnen. Beide groepen werden landbeloften gedaan, in grotendeels hetzelfde gebied. Het was in 1948 bekend dat het einde van het Britse Mandaat over Palestina inhield dat de bevolking tot een (burger)oorlog werd veroordeeld. Het woord '*Der Feind macht uns zum Volk*' van Theodor Herzl over de Joden, werd ook waarheid voor de Palestijnen. Als vluchtelingen en verjaagden, ook uit Jordanië en Syrië, werd hun de Palestijnse identiteit 'opgedrongen'. De gewone man werd nationalistisch en

ging zich Palestijn voelen (106, 119). De Oslo-akkoorden uit de jaren negentig resulteerden voor de Palestijnen zelf in een broederoorlog. Een eerste en een tweede Intafada volgden.

Daaromheen waren de Suez-oorlog, de Zesdaagse oorlog en de Jom Kippoer-oorlog een regionale realiteit. Ook na de eeuwwisseling was gewapende vrede vaak het meest haalbare. Israël is een samenlevingsvorm opgedrongen waarin veiligheid topprioriteit heeft.

Perspectief?

Er waren ook stappen naar vrede, met Egypte (1979), Jordanië (1994) en in de afgelopen jaren met de Abraham-akkoorden. Van Midden is niet hopeloos, maar ziet weinig reëel perspectief. De verhoudingen tussen Joden en Palestijnen zitten muurvast. De status van Jeruzalem ziet hij als onoplosbaar. De opkomst van Iran als kernmacht dreigt uit te monden in een nachtmerriescenario.

Zijns inziens kan een oplossing alleen uit de regio komen. In een samenwerking op grond van belangen tussen Arabische staten en Israël kan het Palestijnse probleem worden meegenomen. Zelf kunnen de Palestijnen hun problemen niet oplossen. Van Middens droom is gebaseerd op 'een welgemeende vorm van eigenbelang' (176). Het is altijd mooi als een dominee over een dosis nuchterheid beschikt. Daarnaast had ik nog wel iets willen lezen over verzoening (van onderop), voortvloeiend uit geestelijke motieven.

N.a.v. Piet van Midden, *Israël, een wereld apart. Een geschiedenis op leven en dood*, KokBoekencentrum, Utrecht 2023, 186 blz., € 22,50; e-book € 12,99.